

عنوان مقاله:

تحلیل فرم و محتوای اندیشه روحانیون معاصر درخصوص نسبت دین و سیاست با تاکید بر نظریه زیمل

محل انتشار:

پژوهشنامه علوم سیاسی، دوره 11، شماره 4 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

نعیما محمدی - دانشگاه شهید باهنر کرمان

علی محمد حاضری - دانشگاه تربیت مدرس

خلاصه مقاله:

مقاله حاضر با هدف بررسی اندیشه روحانیون معاصر در خصوص نسبت دین و دولت طی سال‌های ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۷ نوشته شده است. در این مقاله با استفاده از روش «تحلیل محتوای کیفی» و استمداد از نظریه «چرخش دیالکتیک فرم و محتوا» فرضیه جانشینی فرم و محتوای جدید در ساختار دین و سیاست جامعه ایران مورد بررسی قرار گرفته است. یافته‌های این تحقیق نشان داد در فرم قدیم، محتوای «اسلام محافظه‌کار» و «اسلام اصلاح‌طلب» با پذیرش مفهوم «سلطنت» و «پادشاه» هویتی مستقل میان فرم سیاست و فرم دین را به رسمیت شناختند. از این رو، اندیشه «دین برای دین» و «دین برای سیاست» دو محتوای تولید شده در اندیشه این گروه از روحانیون در ایران قلمداد می‌شدند. از اوایل دهه ۴۰ در نتیجه برخی تحولات صوری نظیر: تشدید اقدامات اسلام‌ستیزانه رژیم، سرخوردگی اندیشمندان ایرانی از ایدئولوژی‌های رقیب (لیبرالیسم، مارکسیسم و ناسیونالیسم)، شکل‌گیری ظرفیت‌های جدید برای طرح اسلام مدرن در جامعه، فاصله گرفتن اندیشه امام خمینی (ره) از دیگر روحانیون در حوزه علمیه و هژمونیک شدن اندیشه او پیوند جدیدی در عرصه سیاست و دین به وجود آمد که زمینه ادغام دو فرم دین و سیاست را فراهم آورد. محصول این تلفیق ساختاری شکل‌گیری «اسلام سیاسی» بود که متولی محتوای جدیدی تحت عنوان «سیاست برای دین» شد.

کلمات کلیدی:

«چرخش دیالکتیک فرم و محتوا»، «روحانیون معاصر»، «دین برای دین»، «دین برای سیاست» و «سیاست برای دین»

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1208354>

